

Waarom de aalscholvers niet meer broeden in 't Naardermeer. — Vijftig jaar geleden broedden er aalscholvers in het stuk van 't meer, dat Rommelgat wordt genoemd, een zeggenmoeras vol lage waterwilgen. De nesten lagen in die wilgen net als nu de reigernesten, één tot drie meter boven den grond. De visscher van destijds koesterde natuurlijk een doodelijke haat jegens de aalroovers en heeft toen, op een dag, dat hij niets beters te doen had, al de jongen gedood, ze daarna opgehangen rondom hun nesten en toen het heele Rommelgatbosch in brand gestoken. Sedert deze waarlijk Spaansche executie hebben de aalscholvers daar nooit meer durven broeden. Wel zwerven er altijd een stuk of twintig van die zwarte vogels — de tegenwoordige visscher noemt ze „rotganzen” — over 't meer, maar hoewel er gelegenheid genoeg bestaat en niemand ze storen zal, durven ze er niet meer te broeden.

JAC. P. TH.

Jodoformlucht door planten. — In verband met de vraag van den Heer L. H. van Berk in aflevering 4 van D. L. N. kan ik het volgende mededeelen: In October 1909 werden door mij in eene weide te Helden (Limburg) verschillende exemplaren gevonden van een groote soort zwam, behoorende tot de Gasteromyceten en door mij gedetermineerd als *Lycoperdon ceulatum* (B). Zij kwamen wel is waar niet overeen met de teekeningen in Michael of Ruys, of met de beschrijving in Wünnke, daar zij bezet waren met pyramide-achtige, vezelige schubben, hetgeen echter wel overeenkomt met de beschrijving in Costantin et Dufour. Deze zwammen nu hadden alle, hoewel op verschillende plekken $\pm$ 50 Meter van elkaar gevonden, een zeer sterke, opvallende jodoformlucht, van welk verschijnsel ik in geen enkel werk melding vind gemaakt. Het is niet onmogelijk, dat ook de mycelium-draden van deze zwammen dien eigenaardigen reuk bezitten, en dus op plaatsen waar dit mycelium in groote hoeveelheid voorkomt, de jodoformlucht zich vertoont. Het komt mij dus aanbevelenswaardig voor, in zomer en herfst eens geregeld na te gaan, of zich op de bewuste plaatsen de bovengenoemde zwammen vertoonen. Desgevraagd kan ik belangstellenden mogelijk in het najaar wel een exemplaar der jodoformzwam bezorgen.

Oss.

P. LIGTENBERG.

Bovenstaande lucht meen ik te mogen toeschrijven aan het stuiven der rogge.

Dieren.

J. CRANS.

Wetenschappelijke Tentoonstelling Antwerpen September 1910. — Ter gelegenheid van het XIVe Vlaamsch Natuur- en Geneeskundig Congres wordt te Antwerpen, van den 17en tot den 25en September a. s., eene Internationale Wetenschappelijke Tentoonstelling gehouden, die eene physico-chemische, eene biologische en eene geneeskundige afdeling zal omvatten.

De inrichters stellen zich ten doel, in een zoo volledig mogelijk geheel alles te vereenigen wat betreft de vooruitgang, in de laatste jaren zoowel op gebied der zuivere wetenschappen als in de verschillende vakken der toegepaste wetenschappen gemaakt.

Zij doen daarom een warm beroep op de medewerking van al de geleerden, in de hoop, dat al diegene die beschikken over eenig demonstratiemateriaal betreffende hunne persoonlijke onderzoekingen of over verzamelingen die in eene der voormelde secties plaats vinden, deze voorwerpen aan de inrichtingscommissie, voor den duur der Tentoonstelling, wel zullen willen toevertrouwen, en dusdoende zullen bijdragen tot het welgelukken dezer belangrijke onderneming van wetenschappelijke veropenbaring en verspreiding.

De inschrijvingen worden ontvangen door Dr. Is. Gunzburg, Schermerstraat, 7, Antwerpen. Voor alle inlichtingen zich te wenden tot Dr. Van der Gucht, Cuyllitsstraat, 11, Antwerpen.

Nieuwe spelling. — Mag ik de redactie beleefd verzoeken, niet op 't verzoek van den heer Padmos in te gaan. Ik waardeerde het zoo, dat u de stukken van den heer Bernink in de officieele spelling opneemt en ik was blij, dat hij secretaris-van-Twente af is. Nu begint waarlijk Groningen ook! Als men veel officieel schrijfwerk moet doen, mag men zijn oog niet laten bederven door andermans werk. Ik moet dus wel alles overslaan, wat in nieuwe spelling staat.

Groningen.

W. CANTER—CREMERS.

CORRESPONDENTIE.

Let s. v. p. op het vacante-adres.

Glauconiet. In een Fransch werk over géologie, lees ik herhaaldelijk van *Glauconie* en *sable glauconifère*. Wat is dat toch? In andere Duitsche en Engelsche werken vind ik het nooit.

Leeuwarden.

S. G.

Wat de Fransen en Belgen zoo noemen, is een fijn, groen gekleurd zand, dat meest in de tertiaire en secundaire gronden wordt gevonden. Met de loupe, en nog beter met een microscoop bekeken, blijkt dit zand, dat ook tot een harden zandsteen aaneengekit kan voor-

komen, uit tweeërlei korrels te bestaan. Het zijn gewone halfdoorschijnende, vetachtig glanzende korrels, die zich ook chemisch in niets onderscheiden van gewoon zuiver en fijnkorrelig kwarts-zand. De andere korrels zijn glanzig en donkergroen, vele bijna zwart gekleurd en gelijken onder het vergrootglas wel iets op buskruid. Dit is het eigenlijke *Glaucaniet*; het bestaat uit kiezelzuur, aluminium en ijzer, en meestal ook kalium, met water verbonden. Het mengsel van kwartszand met meer of minder van dit donker groene poeder, heet bij ons groenzand (greensand, Grünsand, *sable glauconifère*).

Dicht bij de oppervlakte verandert dit groenzand geregeld in een roestgele stof; de korrels glaucaniet zijn dan omgeven door een roestlaag of al geheel en al verroest; er heeft zich een ijzer-hydroxyde gevormd. Dit heet in de mineralogie limoniet (fer oligiste); het kan ontstaan uit glaucaniet door inwerking van de zuurstof van de lucht, die met het regenwater doorsiepelt; ook vele andere ijzerhoudende silikaten geven dit limoniet (bruin-ijzer; ijzer-oer (*limonite des marais*)).

Het Glaucaniet dat met kwarts het groenzand vormt, is een product van de diepe zee, (groen zeelib); het is van organischen oorsprong, althans wat den vorm betreft, want de korrels zijn de opvullingen der huisjes van de kleine bolvormige diertjes, globigerinen, die tot de *foraminiferen* (gaatjesdieren) behooren. Het groenzand bevat dan ook als fossielen steeds de resten van zeedieren en voor sommige lagen is de penningschelp (*Nummulites planulata*, ook een foraminifeer) karakteristiek.

E. Hs.

Conglomeraten. Wat wordt in het stuk van Waterschoot van der Gracht (Afl. 3) met conglomeraten bedoeld?

Apeldoorn.

B. S. B.

Conglomeraten zijn zeer harde gesteenten, door hitte of druk, of door beide, uit fijn of grof grint gevormd; de afzonderlijke steentjes zijn door middel van leem, kalk of kiezelzuur saamgekit; dit natuurproduct wordt tegenwoordig kunstmatig geproduceerd en heet dan *beton*. Zijn de samenstellende steentjes afgerond, afgeslepen tegen elkaar bij het vervoer door snelstroomend water, dan heet de harde rots die er uit bestaat in Duitse werken altijd *Conglomerat*; in Zwitserland (de Rigi) ook wel Nagelfluh (spijkerrots); in het Fransch en het Engelsch Poudingue en Puddingstone. Bestaat de berg uit aaneengebakken maar nog hoekige steentjes, die dus na het afbreken van hun rots niet lang voortgesleept werden, vóór ze opnieuw tot een vaste rots werden aaneengebakken, dan worden die rots-soorten met een Italiaansch woord: *breccia* (brokjes) genoemd; zulke brecciën zijn veel zeldzamer dan de puddingstenen; van deze heb ik al een paar maal afbeeldingen in ons tijdschrift geplaatst. (Zie deel XIV), en het loopende deel blz. 66.

E. Hs.

Welke vogels zijn het? — Kort geleden kwam ik op een fietstocht door de Betuwe en zag daar op ongeveer 3 pas afstand van de fiets op een weg door 't bouwland in de buurt van Lienden een vogeltje, al bijzonder fraai. Grootte: iets tusschen musch en spreeuw, eenigszins breed van vorm, 't kopje geel, de vleugels groen, eenigszins naar brons overhellend, de vleugels waren, hoewel 't volmaakt stil zat, niet geheel aaneengesloten en lieten daardoor zien een eigenaardige steenroode vlek onder aan den rug bij 't begin van de staart. Kop en vleugels waren niet gelijk van kleur maar afgewisseld door matbronzen vlekjes, zoodat de geheele verschijning bont, maar toch zeer voornaam en fijn was. Tot mijn verwondering bleef 't diertje kalm zitten en er zat eenige passen verder nog eentje, precies eender. Bijzonder aangenaam zou het mij zijn, te mogen vernemen, wat dit voor een vogeltje was. Ik ben wel eens meer in die streek geweest, maar heb het toen nooit gezien. Op dienzelfden tocht zag ik in 't bouwland tusschen Houten en Werkhoven een vogeltje met sterk gele borst, en mij dunkt bronsachtige vleugels en geweldig wippend staartje. Was dit soms de gele kwikstaart?

Ook wil ik nu meteen maar eens een vraag doen omtrent een verschijnsel, meer in het voorjaar in mijn tuin waargenomen. Daar kwamen ieder oogenblik gevlogen, *altijd* te zamen, een merel en een lijster en die bleven daar eenigen tijd druk aan 't fourageeren. Gebeurt dat meer, dat deze vogels zamen met opzet zoo bezig zijn, want 't was duidelijk te zien, dat zij niet maar toevallig zoo tegelijk waren.

Gouda.

A. S. DE B.

Uw vraag bewijst hoe sommige dieren toch wel met woorden goed aan te duiden zijn. Uw eerste vogel is zonder eenigen twijfel een geelgors. De tweede kan een gele kwikstaart geweest zijn.

Uw firma Merel en Lijster zal zeer waarschijnlijk een paartje geweest zijn van man-merel en vrouw-merel; zij is dikwijls zoo lichtbruin, dat de vlekken op de borst duidelijk te zien komen en het diertje daardoor meer op een zanglijster dan op een merel-wijfe lijkt. H.